

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

ZA NIKRAJ VEČ KOT
NA DAN DOBIVATE
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA
SVOJ DOM (izvršeni sobot,
nedelj in praznikov).
:: Citajte, kar Vas zanima ::

Telephone: CHelsea 3-1242

Reincited as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 24. — Štev. 24.

NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 4, 1941 — TOREK, 4 FEBRUARJA, 1941

Volume XLIX. — Letnik XLIX.

NEMČIJA HOČE VRNITEV LAVALA

Admiral J. Darlan šel v Pariz da se pogovori glede "sodelovanja"

Napetost, ki traja med Francijo in Nemčijo že 7 mesecev, je ponedeljek dospela do viška, ko je glavni zaupnik marš. Henrija Philippea Petaina, admiral Jean Darlan s posebnim vlakom odpotoval v Pariz, da se s Hitlerjevim osebnim odposlancem dogovori o "sodelovanju" med Francijo in Nemčijo, kar Hitler zahteva.

Poglavitna Hitlerjeva zahteva, glede katere ni mogoče noben kompromis, je, da je zopet sprejet v francoski kabinet v Vichyju Pierre Laval.

Francosko časopisje v Parizu, ki seveda piše na zahtevo nemških oblasti, poroča, da je bila v Parizu postavljena nova organizacija pod imenom Rassemblement National Populaire, ki je nasprotna Petainovi organizaciji Rassemblement National in ki grozi vladi v Vichyju, da bo prevzela vladno imeno Francije pod vodstvom Pierre Laval, ki je poglavitni zagovornik "sodelovanja" z Nemčijo.

Včeraj se je Pierre Laval pripeljal iz Pariza v Vichy v spremstvu admirala Jeana Darlana, katerega je poslal marš. Petain v Pariz, da se dogovori glede "sodelovanja" z Nemčijo.

Laval se je vrnil v Vichy pod "pokroviteljstvom" Nemčije, da bo zopet sprejet v kabinet, vendar se ni znano, v kakšni lastnosti.

Francosko ministrstvo v Vichyju bo najbrže popolnoma preosnovano in vsa znamenja kažejo, da bo dosedanji vnanji minister Pierre-Étienne Flandin, izločen iz kabineta.

V splošnem pa bo poslovanje ministrstva v rokah treh ali štirih mož.

Nemčija je prisilila povratek Laval

Očividno je, da je Nemčija vsajala pri svoji zahtevi, da je Laval zopet sprejet v kabinet. In maršal Petain si je pri tem, da je vstregel nemški zahtevi, izvolil manjše zlo, da obdrži državo in da vzdrži narodno edinstvo.

Francosko brodovje ostane francosko

Predno je admiral Jean Darlan, ki je mornariški minister in vrhovni poveljnik francoskega brodovja, odpotoval v Pariz, je dovolil, da časopisi objavijo naslednjo njegovo izjavo:

"Francosko brodovje je in ostane francosko in bo branilo samo sebe in francosko državo proti vsakemu sovražniku."

Kaj je Nemčija zapretila maršalu Petainu za slučaj, da ne bi hotel vzeti v svoj kabinet Laval, ni znano, toda verjetno je, da je zagrozila, da bo nemška armada zasedla še ostali del Francije in mogoče tudi Tunizijo, kar bi bilo zelo ugodno za nemške in laške ar-

made, toda Francija bi bila mogoče tudi potegnjena v vojno.

Nemčija svojih zahtev sicer ni stavila v obliki ultimata, toda ukrenila je marsikaj drugega, kot n. pr. poostрила je odločbe na meji med zasedeno in nezasedeno Francijo; prikrajšala je določbe glede občevaranja z vojnimi ujetniki in sploh vse določbe premirja poostri-la tako, da se mora Francija živo zavedati, da je premagana država in da je njena bodočnost v rokah Nemčije.

Pariška radio postaja je večeraj pogosto ostro napadala vladu v Vichyju, toda ni žalila maršal Petaina, pač pa je označila Laval, kot edinega moža, ki more v imenu Francije voditi pogajanja z Nemčijo in ki bi mogoče, ako ne bi bil izločen iz vlade, že mogoče dosegel, da bi bili vojni ujetniki že izpuščeni.

Maršal Petain pa se je dolgo vstavljal nemškemu pritisku. Prvič je nekoliko popustil, ko se je 19. januarja na neki majhni železniški postaji blizu vojaške meje sestal z Lavalom in je bil med njima "poravnani nesporazumi". Potekla sta dva tedna in še ni prišlo do nobene odločitve.

Vlak, ki je večeraj odpeljal admirala Darlana v Pariz, je že od četrta s polno paro čakal na postaji v Vichyju. In še celo večer prej je izgledalo, kot da vlak še ne bo tako hitro odpeljal. Pariško časopisje pa je vedno bolj ostro pisalo proti Petainovi vladi in slednjič se je moral Petain odločiti, da pošlje svojega zastopnika v Pariz. In admiral Darlan se je odpeljal.

Italjani v Eritreji se umikajo

Boječ se, da jih bodo Angličani popolnoma obkolili, so se Italjani zelo tiho umaknili iz Barentua v Eritreji po strmih stezah čez skoro nedostopne gore v smeri proti Addi Ugri, ki leži ob cesti v Asmaro. Navzlic slabim potom pa so Angličani takoj pričeli zasledovati umikajočega se sovražnika. Pa tudi na drugem kraju fronte, namreč pri Agordat se Italjani umikajo proti Čerenu v Abesiniji in tudi v Kenji.

Povodni groze Madžarski

Na Madžarskem je zadnje dni nenadno nastalo južno vreme, vsled česar se sneg naglo taja. Vode so narastle in mnogim krajem pretijo povodnji. Nekatere vasi so že pod vodo. Včeraj so se prebivalci že deloma izselili iz Budafoka, predmestja Budimpešte. Iz hiš, ki jih je voda zalila, je bilo rešenih 60 ljudi. Dolenji del Budimpešte je v nevarnosti, da ga zalije voda. Več skladišč so že izpraznili.

ŠTRAJK PRI ALLIS-CHALMERS KOMPANIJ V WISCONSINU

Konec prejšnjega tedna ni bilo na stavkovni fronti opaziti nobenih posebnih uspehov.

Stavka pri Allis-Chalmers v Wisconsinu se nadaljuje z nezmanjšano ostroostjo. Unija je predlagala javno zborovanje, na katerem bi zastopniki delavcev in zastopniki kompanije razpravljali o spornih zadevah. Pri tej priliki naj bi se vršilo tudi glasovanje, ki bi pa ne bilo obvezno.

Kompanija je predlog zavrnila. Pri Allis-Chalmers

gre za to, če naj bo vse podjetje popolnoma organizirano ali ne. Kompanija ima za štirideset milijonov dolarjev vojnihih naročil.

Pri Harvester Company v Chicagu štrajka 6500 mož. Posredovalci si na vse načine prizadevajo pobotati obe stranki, kar se jim pa do konca prejšnjega tedna ni posrečilo.

Tudi International Harvester Company ima za več milijonov dolarjev naročil.

Konec senzacionalne a procesa

Porota je oprostila zamorca, obtoženega zločina, zaradi katerega bi moral sedeti trideset let.

Dne 10. decembra je bila v Greenwich, Conn., 32 letna premožna Mrs. John K. Strubbing sama v svojih sobanah. Njen mož je odpotoval nekam po opravkih, njena služabnica je spala v prvem nadstropju, služabnični mož, 31letni zamorec Joseph Spell je bil pa v sosednjem mestu.

Naslednjega jutra so k nekemu mlademu zdravniku v okolici privedli Mrs. Strubbing, vso premočeno in živčno izčrpano. Zdravniku in policistom je povedala naslednje:

— Ko sem se sinoči kopala, je odprl vrata kopalnice zamorec Joseph Spell in zahteval od mene denar. Ustrašila sem se ga in mu obljubila dati vse, kar hoče. On me je prijel, me vrnil na tla in me zlorabil. To se je tisto noč še trikrat ponovilo. Zjutraj me je odpeljal z avtomobilom k rezervarju in me vrnil v vodo. Komaj sem se rešila na drugi breg.

Par ur zatem so zamorca aretirali. Včeraj je bil proti njemu končan proces. Porota, sestojeca iz šestih moških in šestih žensk, ga je razbremenila vsake krivde. Njegov zagovornik je namreč prepričal porotnike, da Mrs. Strubbing ne govori resnice, da o posilje-

nju ni nobenega govora in da ga je sama zavedla k nemoralnemu dejanju.

Če bi ga porotniki proglasili krivim, bi ga sodnik najbrž obsodil na trideset let ječe. To kazneni namreč določa postava za tak zločin.

Willkie pozna angleške vojaške skrivnosti

V spremstvu nekaterih višjih častnikov si je poraženi republikanski kandidat Wendell Willkie ogledal ob angleški obali tajno angleško orožje in obrambne priprave.

Časnikarji, ki so noč in dan v njegovi bližini, so morali ob tej priliki ostati v ozadju.

Nečloveško ravnanje s šolarji

Državna civilno - službena komisija je izročila sodišču col. Raymonda W. Combs, superintendenta industrija in e šole, ki je učence kaznoval s tem, da jih je dal v vlažni kleti do gola sleči, jih vklemiti in pretepati.

Fantje so bili stari od 11 do 14 let. Če so bili v šoli nemirni ali niso ubogali, se je poslužil proti njim tega divjaškega sredstva.

IRSKI SE BLIŽAJO HUDI ČASI

Irski ministrski predsednik svari Irce pred posledicami blokade in pred nevarnostjo zračnih napadov.

Eamon de Valera, irski ministrski predsednik, je po radio opozoril irski narod, da se ne sme zanašati na živila in druge potrebščine iz inozemstva ter obenem naznanil tudi nekatere drastične omejitve.

Tako bo naprimer mogoče dobiti čaj le v omejenih količinah, gazolin si bodo pa mogli nabaviti le zdravniki, duhovniki in ljudje nekaterih drugih neobhodno potrebnih poklicev.

Ker bo pšenica komaj zadostovala do prihodnje žetve, je de Valera priporočil uporabo krompirjeve moke.

Irska ne dobiva več krme iz inozemstva. Če irski farmerji ne bodo mogli pridelati dovolj koruze, ovsu in drugega, za krmo potrebnega žita, bodo

pač morali poklati svojo živino.

Mladini je priporočil piti več mleka in manj čaja. Kako velike bodo racije čaja, se zaenkrat še ne ve.

— Irski, — je rekel de Valera, — proti nenehoma nevarnosti vojaškega napada. Ta nevarnost bo ponehala šele s povratkom miru v Evropi. V veliki nevarnosti je pa tudi irsko gospodarstvo. Vojskuječe se države blokirajo druga drugo, in vsled te blokade je Irska ločena od ostalega sveta.

Z besedami "Irska mora biti pripravljena na najhujše!" je zaključil de Valera svoj govor.

Fordova ponudba zavrnjena

Ker se Fordova družba noče pokoriti določbam delavske postave, je vojni department zavrnil njeno ponudbo, da si je bila najnižja.

Vojni department je vprašal več avtomobilskih tvrdk, za kakšno ceno bi zgradile 11 tisoč 781 armadnih truckov. Najnižjo ponudbo je stavila Ford Motor Company, pa navzlic temu ni dobila naročila, ampak je bilo dano Fargo Motor Company v Detroitu.

V razpisu je bilo izrecno poudarjeno, da bo naročilo dano najnižjemu ponudniku, ki pa mora točno izpolnjevati določbe delavske postave.

Za Fordom je bila najnižja ponudba Fargo družbe, ki je dobila naročilo in bo zgradila trucke za 10 milijonov 298 tisoč 128 dolarjev.

Organizirano delavstvo je že ponovno protestiralo proti vladi, ker poverja kontrakte Ford Motor Company, katero sta označila Delavski urad in neko okrožno sodišče kot kršiteljice postave za narodne delavske odnose. Ford se je proti razsodbi pritožil.

S Fordovo zadevo se je tudi že bavila narodnoobrambna komisija. Sidney Hillman je pred nekaj tedni odločno protestiral, ker je bilo pri Fordu naročenih za dva milijona dolarjev truckov in lahkih kar.

Se prej je dobila Ford Motor Company naročilo za 4000 aeroplanskih motorjev v vrednosti 122 milijonov dolarjev, dasi so proti temu ogorčeno protestirali United Automobile Workers of America.

Vojni department je na proteste odvrnil, da razen Forda ne more nobeno drugo podjetje izvršiti tega naročila.

Roosevelt noče komentirati

Ko so časnikarji vprašali predsednika Roosevelta, kaj misli o Hitlerjevi pretnji, da bodo nemški submarini potopili vsako ladjo, ki bo skušala pripeljati Angliji kakšno pomoč, je odvrnil, da je bil baš takrat njegov rojstni dan ter da ni Hitlerjevega govora utegnili niti poslušati niti brati.

Govor je bil vendar za vaš rojstni dan, — je pripomnil neki časnikar.

— Mi je jako žal, — se je nasmešnil predsednik, — nisem namreč še razvil vseh daril, ki so mi jih poslali.

Vorošilova proslava

V Moski so v teku velikan-ske priprave za proslavo 60. rojstnega dne maršala Klementija Vorošilova, ki ima kot predsednik obrambne komisije pod svojo oblastjo vse veje sovjetske obrambe.

V proslavo njegovega rojstnega dneva so razstavljene slike, ki kažejo obrambo sovjetske Rusije in nek zklada-telj je tudi zložil "Vorošilovo koračnico."

V priznanje za njegove zasluge je Revolucionarni muzej celo posvetil eno sobo spominu na maršala Vorošilova.

Ford ne bo prepustil vladi avtomobilskih podjetij

Izjava kongresnika Hoffmana, da namerava Ford prepustiti vladi svoja podjetja za en dolar letne najemnine, nima prave podlage.

Govorice, da se je Henry Ford vsega naveličal in da bo prepustil vladi svoje tovarne, so neutemeljene.

Tem govoricam je dala povod izjava michiganskega kongresnika Clare Hoffmana, ki je rekel v kongresu:

— Henry Ford je povedal nekemu uglednemu možu iz Michigana, da bo prepustil vladi za en dolar letne najemnine vse svoje podjetja, ker se je naveličal neprestanih pri-poročil in ukazov, kako naj svoja podjetja upravlja.

To je rekel Clare Hoffman in ničesar več.

Najprej so začeli ugibati, kdo naj bi bil tisti mož, kateremu je Ford zaupal svoj namen.

Nekateri so domnevali, da je William S. Knudsen, ravnatelj produkcijske uprave. Toda Knudsen je zanikal, češ, da ni nikdar s Fordom razpravljaj o tem.

Fordov osebni manager Harry Bennett je rekel:

— Ford ne bo dal svojih tovarnih prostorov iz rok. Če jih bodo hoteli imeti, mu jih bodo pač morali zapleniti.

V zvezi s tem je pa najbolj značilna izjava R. J. Thomasa, predsednika CIO unije avtnih delavcev:

— Dokler bo Fordu mogoče napraviti kakšen dolar, ne bo nikomur izročil svojega podjetja. Če bi pa slučajno danes odstopil kot predsednik Ford Motor Company, bi bila to izredno velika pridobitev za po-

VEŽBANJE NEMŠKIH VOJAKOV

List "Tidningen" v Stockholmu prinaša poročilo, da se nemški vojaki, ki so namenjeni za bojevanje v Afriki, vežbajo v "evetličnjakih", ki se nahajajo blizu Berlina in v Turingiji.

Poročevalec lista pravi, da ni več nikake tajnosti, da se to vežbanje vrši pod nadzorstvom polkovnika Georga Tahirmerja, ki je dober poznavalec položaja v orientu in v Afriki.

Posebni tropični zdravniki so preiskali že na tisoče nemških vojakov in jih cepili proti malariji, koleri in kozam ter se vežbajo v "evetličnjakih."

"Cvetličnjaki" so približno 300 čevljev dolgi in 120 čevljev široki, toplota v njih pa znaša 104 stopinje Fahrenheita. Vlaga in ozračje v njih se stalno menja. Vojaki se v tem ozračju vežbajo po 48 ur ter imajo samo po pol steklenice mlečne vode.

Tekom vežbanja jedo tudi tropične jedi, ki jih goje v tovarnah, ki tudi izdelujejo živež za padalske vojaške in za letalce v strmoglavcih. Častniki so se posebej izvežbali v bojevanju v gorah in puščavi in mnogi učitelji so bili opazovali, dodeljeni italjanski armadi v Afriki.

stavo in red ter za nemoteno kolektivno barantanje.

OBVEZNA VOJAŠKA SLUŽBA IN INOZEMCI

Inozemci, katerim je prvi papir prepadel, so podvrženi vojaški službi. — Istotako tudi inozemci, ki so po 16. oktobru 1940 dobili prvi papir.

Dne 16. oktobra so se morali registrirati za vojaško službo vsi v Ameriki prebivajoči moški, stari od 21 do 36 let. Ko je bila ta odredba izdana, so dobivali razni uradi, pa tudi časopisi nešteto vprašanj, če se morajo registrirati tudi inozemci. Urad za registracijo je moral ponovno poudariti, da inozemci niso izzeti.

Marsikateri inozemec, ki se je registriral, se je tolažil: — Mene ne bodo vzeli. Nisem namreč ameriški državljan, in moj prvi papir, ki sem ga dobil pred leti, ni več veljaven.

Tolažili so se pa prezgodaj. Te dni je bilo nameru uradno naznanjeno, da bodo morali v slučaju potrebe za leto dni v vojaško kempo tudi tisti inozemci, ki so imeli prvi papir,

pa jim je prepadel, in pa inozemci, ki so dobili prvi državljanski papir po 16. oktobru lanskega leta, torej po dnevu registracije.

Važno je pa tudi to: — Inozemci, ki imajo prvi papir in so poklicani v vojaško službo, bodo dobivali isto plačo kakor njihovi tovariši, ameriški državljani.

Postava določa, da z denarjem, ki je namenjen za vojaštvo, ne sme biti plačan nihče, ki ni ameriški državljan. Odvetniki "Selective Service" in vojnega departmenta pa tozadevno odredbo tako tolmačijo, da so do vojaške plače upravičeni tudi inozemci, ki nameravajo ostati ameriški državljani.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation).
Frank Sisker, President; J. Lepsha, Sec. — Place of business of the
corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET,
NEW YORK, N. Y.

48th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6.—, Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list na Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrt leta \$1.50.—. Za New York na celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—.
Za inostranstvo na celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA" 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

VZROKI MUSSOLINJEVIH PORAZOV

Pred leti je imela laška infanterija prav poseben paradni korak. Bersaljeri, alpini in arditii — ta cvet Mussolinijeve armade — niso stopali umerjeno ter udarjali podplati ob tla, pač pa so naglo hodili, skoro tekli.

Ko je bil Hitler meseca maja 1938 prvič v Rimu, mu je Mussolini ves ponosen razkazoval svojo armado.

Hitler je začuden gledal teku podoben korak ter brez obzirno rekel svojemu kameradu:

— Najbolje storite, če to odpravite. Ob pogledu na vaše vojake dobi gledalec vtis, da beže...

To ni bila šala, pač pa pošteno Hitlerjevo mnenje o vrednosti laške armade.

Tri mesece prej je bil pri Hitlerju v Berchtesgaden avstrijski zvezni kancler Schuschnigg ter mu dejal, da se Avstrija v vseh ozirih zanaša na pomoč Italije.

— Od Mussolinija se nadate pomoči? — se je mu porogljivo nasmehnil Hitler. — Če bi se jaz pojavil s stotisoč možmi na Brennerju, bi se vsa laška armada spustila v beg in bi prav do Napolja bežala.

Pozneje je začel Mussolini v vseh ozirih Hitlerja posnemati. Po nemškem vzorcu je skušal ustvariti živ vojni stroj, kar mu pa ni uspelo. Fašizem namreč z vsem svojim terorjem ni mogel predrugačiti narave italijanskega naroda.

Italijanski narod namreč ni bojevit; nikdar ni bil in nikdar ne bo.

Najboljši dokaz temu je svetovna vojna. Lahko so na Soči vprizorili dvanajst ofenziv, pa niso mogli prodreti avstrijske fronte. Njihova trinajsta ofenziva se je končala s strahovitim porazom pri Kobaridu.

Povprečni Italijan je preveč mestni človek, da bi se mogel preleviti v pravega vojaka.

Res je, da se bavi skoro polovica laškega prebivalstva s poljedelstvom, toda velika večina laških kmetov živi v občinah, ki imajo od dva do dvajset tisoč prebivalcev. To pomeni, da so bolj meščani kakor pa kmeti.

Samo osem odstotkov laškega naroda živi v izrazitih vaseh. Toda laške "vase" so vse nekaj drugega kot so naprimer jugoslovanske, nemške ali francoske.

Celo najmanjša naselja so nekakšna majhna mesteca, povečini obdana od srednjeveških stolpov in zidov. Vaščani se smatrajo bolj za meščane kot pa za kmete. Sredi najmanjših vasej je "piazza" (trg), kjer je središče javnega življenja. Meščansko življenje smatra Lah za višek civilizacije in za predpogoj kulture.

Mussolini je nastopil proti tej "mekužnosti" in skušal prežeti narod z vojaškim duhom, kar se pa ni posrečilo. Povprečnemu Italijanu namreč ni mogoče dopovedati, da bi bili topovi, strojnice, letala in tanki važnejši kot so pa stotletja stare tradicije.

Mussolini je sicer oblekel laški narod v črne srajce, ni ga pa mogel militarizirati, to se pravi, da mu ni mogel duševnosti spremeniti.

Tega niso pokazali samo težki porazi na Grškem in v Albaniji, ampak se je to izkazalo že prej, na Španskem in v Abesiniji.

Če mu je uspelo zavzeti Abesinijo, nista igrali pri zavzetju hrabrost in bojaželjnost nobene vloge. Zavzetje Abesinije so omogočili italijanski tehniki, inženirji in gradilci cest.

Na Grškem in v Albaniji se je pokazalo, da današnji Lah niso nič večji junaki ko so bili njihovi predniki pred Kobaridom, poleg tega pa tudi njihovo orožje ni primerno. Osemtonski tanki se niso obnesli, istotako tudi ne težka artilerija.

Mussolini je ob vsaki priliki opeval ponosno italijansko zračno silo, katera se je pa tudi izjalovila. Najboljša letala laške zračne sile so češka, ki jih je po zavzetju in oplemenjenju Češke podaril Hitler Mussoliniju. Domači izdelki so zastareli, z izjemo modernega tipa (Savoia-Machetti 200), ki pa ni primere za obrambo.

Angleškim letalom in zmožnostim angleških letalcev, italijanska zračna sila nikakor ni kos.

Tekom abesinske vojne je bilo dosti slišati o "junastvih" Mussolinijevih sinov Vittorija in Bruna ter njegovega zeta Ciana, ki so metali bombe na zbegane Abesince.

Ciano se ne udeležuje bojev proti Grkom, o Vittoriju in Brunu je bilo pa tekom sedanje kampanje le enkrat slišati.

Ko sta se nekoč pred meseci dobobra prepričala, da ni v bližini angleških letalcev, sta vrgla nekaj bomb na Solun.

Več denarja za WPA

Predsednik Roosevelt je proš junijem 375 milijonov dolarov kongres; naj dovoli Works je. Prejšnji kongres je dovolil v ta namen do 1. marca 975 dobj med 1. marcem in 30. milijonov 650 tisoč dolarjev.

14 LET JEČE.

Pred goriško poroto je bila pred dnevi razprava proti Evgenju Valentinčiču, rojenemu leta 1912 na Vrhu nad Kanalom. Valentinčič, ki je močno čudnaške naravi, se je zagledal v 20 letno Milko Bertot z Vrha in jo zasledoval in nadlegoval s svojo ljubeznijo. Milka ga ni marala in je večkrat zavrnila njegovo snubljenje. Dne 20. oktobra lanskega leta je prišel na njen dom in ji zopet ponujal svojo ljubezen. OK ga je zopet odbila, je zadrževal, potegnil revolver in jo ustrelil v prsa. Kroglja k sreči ni ranila nobenih življenjsko važnih delov in je Milka v nekaj tednih ozdravila. Nasilni ljubimec je po svojem zločinu zbežal, prej je pa še oddal strel na Milkinega brata, katerega je prvi pok prikljal na kraj nesrčje. Vse iskanje in stikanje orožnikov je ostalo brezuspešno. Dolge mesece se je klatil po kanalskih hribih, ljudje so ga večkrat srečavali, roki pravice se je pa znal vedno umakniti in prikriti. Zadnje mesece so govorice o njem potihnile in je bržčas zapustil domače kraje. Razprava pred goriško poroto se je izvedla v njegovi odsotnosti. Po zaslišanju nekaterih prič so obravnavo knalu zaključili. Valentinčič je bil zaradi nameravanega dvojnega ubojstva obsojen na 14 let in 6 mesecev ječe.

"SEM V ZAKLONIŠČU."

Pred dnevi so tržaški policijski agenti v večernih urah našli na nekega Jožefa Spetiča, ki ima amonicio (policijsko nadzorstvo) in bi moral biti ob avemariji na domačem stanovanju. "Kako da hodite še tu okrog in niste že doma?" so ga pobarali nadležni možje postavili. "Saj sem doma!" — "Na vašem domu?" — "Seveda! Sedaj stanujem v tem protiletalskem zaklonišču." Agenti so se mu nasmehili in ga povabili na policijo. Njegove noge so bile pa močno negotove in se je precej majal, ko so ga vzeli v sredo. Očividno je bil globoko pogledal v kozarec in v svoji vinski sreči pozabil na predpisano uro in na avemarijo. Po nekaj dneh je stal pred sodnikom. Sveto je zanikal, da on dan ni bil v rožeah. Pomagalo mu ni veliko. Dobil je pet mesecev. Sedaj bo lahko v varnem zaklonišču tržaškega koronerja premišljeval, kako varna je sreča, ki jo prinaša rujna kapljica.

STRŽIŠČE POD ČRNO PRESTJO.

Visoko v rebri Črne prsti živijo prav mirno in v gospodarskem pogledu ne gre slabo. Po slemenu ponosne gore teče državna meja. To prinese v planinske kraje še precej življenja. Čez poletje so se na primer v okolici Črne prsti in po pobočjih vršile vojaške vaje. Ker je bilo vojaštvo ljubeznivo in lepo disciplinirano, so se dobro s prebivalstvom razumeli in se nihče ni pritoževal.

Letina je bila lanskega leta primerno dobra. Žita so pridelali še precej, vendar pa nekoliko manj kot predlanskim, a jda pa je pobralo grdo vreme; želi so nted nalivi in so se bali, da se bo potem v kozlokih sparilo in pokvarilo. Velik blagoslov za ta kraj je krompir, katerega veliko porabijo doma, a ga mnogo prodajo tudi za seme.

SIVALKE —

izurjene dobe delo pri moških klobukih. Zgledite se pri: KRAFT HAT COMPANY 440 LAFAYETTE ST. NEW YORK, N. Y.

Primorske Vesti

Deževje je lani pridelok krompirja močno zmanjšalo in ga ne bodo mogli prodati toliko kot druga leta. Kljub vsemu temu so pa vsi dobre volje in veselo pozdravljajo vse prijatelje njih planin in gora.

DRUŽINSKA ŽALOIGRA.

V Trstu v Via Istria se je odigrala družinska tragedija. V imenovani ulici je stanovala 60 letna Roza Hvastja, s 27 letno hčerko Lino in triletno vnukinjo. Hči je poročena, a je ločena in živi pri materi. Usodni dan je prišel v hišo, ločeni

mož, da bi videl svojo hčerko. Med njim in ženo je prišlo kmalu do prepira, ki se je hitro razvnel. Nenadoma je mož potegnil revolver in začel divje streljati. Najprej je zadel taščo, potem še ženo in hčerko. Ko je hotel nato zbežati, se mu je podrsnilo in je padel, pri tem se je obstrlel še sam v prsa. Strelji so razburili vso okolico in priklicali sosede, katerim se je nudil strašen pogled. Nesrečna tašča je dobila strel v glavo in je kmalu izdihnila. oštari trije so bili lažje ranjeni in so jih prepeljali v bolnišnico.

Iz Slovenije.

ODKRITJA V BELI KRAJINI.

Pri kopanju v Draščih so delavci našli najprej takoj pod površino na posamezne človeške kosti in nato na dve lobanji. Drugi dan so kopali previdno v smeri proti cerkvi in odkrili lepo ohranjen okostnjak ki so ntu prejšnji dan odrobili glavo. Ležal je z obrazom obrnjen proti vzhodu po sredi vasko poti. Ohranjeni so bili še členki prstov, na rokah in nogah. Okostje kaže zelo krepko rast, zobje v spodnji čeljusti so naravnost bleščeči. Ko so se potem okostnjaka dotaknili, se je takoj sesul. Človeške kosti so našli tudi pred leti, ko so kopali pred cerkvijo, prav tako baje pri kopanju temeljev za stanovanje šolskega upravitelja in pri zidanju Guštinove hiše. Vse kaže, da je bilo nekdanj na tem mestu pokopališče, toda kdaj? Ljudje ne vedo povedati niti, da bi se njihovi stari ali prastari starši spontinjal pokopališča, ali da bi bili pripovedovali, da so ga pomnili njihovi predniki. Zapisikov o tem tudi ni. Vaška podružnica sv. Petra ima letnico 1773. O njeni gradnji ljudje še pripovedujejo, a o pokopališču nič. Ni verjetno, da bi bili pokopavali tu še po tem letu, temveč samo prej in najbrž mnogo prej, ker bi sicer najbrž kaj ukrenili za stran človeških ostankov oziroma bi se ohranili spomin, da so cerkev zgradili na prejšnjem pokopališču. Razen kosti so našli še železno podkev, kakor jih nesijo moški

na petah, del žične sponke, ki so običajne boji pri ženski obleki a niso izključene tudi pri moški narodni noši, in večje število železnih kovanih žebeljev, ki jih ljudje nazivajo "ci-gani." Vprašanje je, ali izvirajo ti kovinski predmeti iz iste-ga časa kakor okostja.

KRALJ JO JE LJUBIL, MN. ŽICE SO JO SOVRAŽILE.

Pred sto leti je prišla iz Vzhodne Indije plesalka Lola Montez v Evropo, kjer je postala ljubavnica in politična svetovalka bavarskega kralja Ludovika I.

Zgodovina pozna malo žensk ki bi bile imele na kronane glave tako usoden vpliv kakor ta Škotinja, ki so jo imenovali "bavarsko Pompadourko." Rodila se je 1820, v Monroeu na Škotskem kot nezakonska hči nekega častnika Gilberta in neke Kreelke. Vzgojili so jo v nekem dekliškem zavodu v Bathu, 1837 se je poročila s poročnikom Jamesom, ki mu je kmalu sledila v Vzhodno Indijo. Že jeseni 1840 je zapustila svojega moža in se vrnila v Evropo. V Parizu si je nadela ime Lola Montez in je potem kot "Španska plesalka" prepotovala vso celino. Njeni spori z nemško in rusko policijo in številni dvoboji, ki so se vršili zavoljo nje, so jo obdali z obstrjetjo neodoljive, skrivnostne ženske. Na zadnje pa so jo skoraj povsod izgnali.

Leta 1846 je prišla v Monakovo, kjer si je znala kmalu pridobiti naklonjenost kralja Ludovika. Postala je njegova ljubavnica in svetovalka, a s svojim ekstravagantnim nasto-

Peter Zgaga

NARODNI DAVEK

Že dolgo mi je migal jezik, da bi nekaj sprožil, toda doslej sem ga še vedno uspešno ukrotil, zdaj ga pa ne morem več.

Pred pustom smo, in v listu boste sempatam opazili kakšen oglas, da priredi to ali ono društvo predpustno zabavo. Oglasi bodo redki, zato bo pa v

dopisih temveč reklame. To je stara navada, ki je dopisniki menda ne bodo nikdar opustili. Na društveni seji enostavno določijo tega ali onega: — Ti pa poročaj, kje in kdaj bo veselica, kakšne dobrote čakajo udeležence, in naj ne pozabijo priti rojaki polnoštevilno od blizu in daleč. Lepo sestavi, saj morajo sprejeti, ker si naročnik.

Tako se glasi sklep. Dopis je napisan, odposlan in objavljen. Ljudje berejo in pridejo. V največ slučajih naredi društvo par desetakov dobička, in zadeva je v redu.

Kaj ima list, ki je objavil brezplačno reklamo, od tega? Dobitka nobenega, pač pa kvečjemu zmerjanje, če se je v dopis (ponavadi po dopisni-kovi krivdi) vrnila kakšna pomota.

— Slovenci smo! Naša dolžnost je držati skupaj in drug drugega podpirati!

Zal, da je to lepo geslo le na jeziku in papirju, praktično je pa le redko uveljavljeno.

Tisti slovenski listi, ki jim ne pokrivajo stroškov razne zveze in jednote, ter se ne vzdržujejo z milodari, bijejo težko borbo za obstanek. Ali bi bilo kaj narobe, če bi društvo, ki v dopisih oznanja in priporoča svoje prereditve žrtvovalo tri ali štiri dolarje za pošten in viden oglas? Slovenska društva v New Yorku, Little Falls (in zadnji čas tudi po nekaterih drugih naselbinah) odrahtajo brez kikanja ta narodni davek, dočim drugim niti na mar ne pride izpolnitev te zares narodne dolžnosti.

Pa še nekaj drugega sem hotel omeniti.

Skoro vsaka tretja slovenska naselbina ima svoj društveni oziroma narodni dom, postavljen s prispevki društvenih članov. Dom je središče društvenega življenja. Društveniki so v njem res kakor doma, in če je ob koncu leta kaj dobička, si ga razdele med seboj.

Rojaki po naselbinah, kjer ni društvenega doma, so glede vselčnih prostorov odvisni od tujcev ali pa od salonarja slovenske narodnosti. Tak salonar jim z veseljem odstopi prostor brezplačno, dobro vedoč, da se mu bo izplačalo, kajti kar bodo udeleženci zapili in zajeli, ne bo šlo v narodni, to je v splošni, pač pa v njegov privatni žep.

V takem slučaju društvo nima drugih dohodkov kot vstopnino in pa kar skupijo članice s prodajo rož, razglednic za šaljivo pošto, pomaranč, krovov itd., kar seveda ni dosti. Veselica oz. prireditve v gostilni, če je dobro obiskana, prinese društvu nekaj, nekaj pa gostilničarju. Gostilničarju ponavadi dosti več kakor pa društvu. Društvo mora plačati godbo, vabila in še marsikakšno drugo stvar. Gostilničar nima nobenih stroškov, pač pa dobiček pri vsem, kar prodaja.

Če objavi slovenski list oglas za veselico, objavi v zvezi z oglasom še dosti brezplačne reklame in pripomore društvu in gostilničarju k uspehu. Nekatera slovenska društva to vpoštevajo in prireditve oglašajo.

Noben gostilničar se pa še ni dosedaj zdrnil in rekel: — Ker mi je list pomagal napolniti prostore, bom pa še jaz sempatam oglašil v njem svoje podjetje.

Nak, doslej se to še ni zgodilo. Mogoče se šele bo.

panjem je dražila prebivalstvo bavarske prestolnice, s svojim stahinir vmeševanjem v politiko pa si je naprtila kovenno sovražstvo najširših ljudskih množic. Ko se je ultramontano Abellovo ministstvo uprlo kraljevnemu načrtu, da bi tujki poddelili naslov grofice, je kralja pregovorila, da je kabinet razpustil. Nato ministstvo Oettingen-Wallersteinovo ji je poddelilo plemenitaški naslov. Na zadnje je prišlo v Monakovem do težkih dijaških izgredev, zavoljo katerih so v februarju 1848 zaprli vsenčilišče. Tedaj je odpor med ljudstvom dosegel vrhunec. Prišlo je do viharne revolucije in marca meseca 1848 je moral kralj, čeprav s težkim srem, privoliti, da se plesalka odstrani. S tem pa ni mogel rešiti več svojega prestola in še isti mesec je moral v korist svojega sina odstopiti. Lola Montez je potem odpotovala v Ameriko, kjer je nastopala v gledaliških igrah in se še trikrat poročila. 20. junija 1861 je umrla v New Yorku v največji bedi.

Scalisu so navrgli tri in pol leta

Lani je bil obsojen na ječo od 10 do 20 let George Sealise, bivši predsednik Building Service Employees unije (AFL.) V četrtek ga je pa obsodil zvezni sodnik Byers v Brooklynu še na tri in pol leta, ker ni plačal dohodninskega davka.

Sealise je poneveril iz unijske blagajne več tisoč dolarjev ter je znal pri tem tako spretno ravhati, da so mu šele po letih prišli na sled.

RAZBORITI OTROCI NISO VEDNO DOBRI UČENCI.

V Združenih državah so raziskovali zakaj so razboriti otroci včasih odlični, včasih pa zelo slabi učenci. Opazovanja so se vršila na dveh različnih mestih.

Državnih učiteljski seminar v Kentucky je opazoval okrog 4500 šolskih otrok, najinteligentnejših izmed vseh, kar jih v tej državi zahaja v šole, drea Agnes Conklinova v newyorškega mestnega vseučilišča pa je tem temeljiteje opazovala samo 87 otrok. Obe sporedni raziskavi sta dali v splošnem isti uspeh.

Pri dobrih učencih so ugotovili več zanesljivosti, izvirnosti samozaupanja in volje do znanja, po drugi strani pa je videti, da imajo domače razmere zelo velik vpliv na uspehe v šoli. Spori med očetom in materjo, način vzgoje, v mnogih primerih osebnost matere, a tudi neprimerni prijatelji in tovariši pri igri imajo za posledico, da sicer nadarjeni otroci v šoli zaostajajo. Kaže pa, da šola sama ne more doseči uspehov proti takšnim družinskim vplivom. Posebno značilno je, da so med zaostalimi otroci tisti najbolj zaostajali, ki so bili najbolj nadarjeni.

ŠIVALKE —

za zelo fine ženske klobuke v svetli delavnici in za dolgo sezono dobe delo pri: BERWICK HATS 54 W. 39th STREET NEW YORK, N. Y.

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA PODPORNJA USTANOVA

Sprejema moške in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 52,000

PREMOŽENJE: \$8,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKE KNJIGE

EPA KNJIGA je kulturna poslanka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Finžgar)

Nove knjige slovenskih pisateljev

L. Mrzel: BOG V TRBOVLJAH
Zbirka pripovedk iz našega največjega premogovnega okrožja — Trbovelj. Knjiga obsega 120 strani, je trdo vezana ter vsebuje 20 originalnih lesorezov Maksima Sedeja.

Cena — \$2.—

ČRNA VOJNA (Spisal D. Ravljen)

Originalno delo enega mlajših slovenskih pisateljev, ki snov svetovne vojne vpo- vsemi novi obliki spretno obdeluje. — Trdo vezano, 120 strani.

Cena — 75c

AGITATOR

Spisal Janko Kersnik (90 strani.)
Janko Kersnik je poleg Jur- čiča najboljši znan in priljubljen slovenski pisatelj, kar jih je živel v drugi polovici devetnajstega stoletja. Njegovega "Agitatorja" bo sleherni čit- tal z užitkom.

Cena \$1.—

GREŠNIK LENART

Spisal Ivan Cankar. (114 strani.)
Eno najboljših del našega pisatelja, v katerem se pred- stavlja kot izborni poznavalec otroške duše.

Cena \$1.—

HUBERT

Spisal Paul Keller.
Roman iz lovskega življenja.

cena \$1.—

IGRALEC

Spisal F. M. Dostojevski (205 strani.)
Slavni ruski pisatelj je v tej povesti klasično opisal igral- sko strast. Igralec izgublja in dobi, poskuša na vse mogo- če načine, spletkari, doživlja in pozablja, toda strast do i- granja ga nikdar ne mine.

Cena 75c

IDIOT

Spisal F. M. Dostojevski
TRI KNJIGE—NAD 600 str.
Krasen roman enega najboljših ruskih pisateljev. — Opis mladosti, ki je imel že v naj- bolj rani mladosti nagajen k nenormalnosti. Opis je živa- hen in ne utruja kot nekateri drugi romani Dostojevskoga.

Cena \$2.25

KAKO SEM SE JAZ LIKAL

Spisal Jakob Aleševce.
TRI KNJIGE po 150, 180 in 114 strani.
Pisatelj nam v teh treh knji- gah opisuje usodo in življenje kmetijskega fanta, ki so ga sta- rši poslali v šole, kjer se je vzdrževal s lastnimi sredstvi ter zdaj laže, zdaj težje, lezel od šole do šole ter si slončije prihranil v življenju mesto, po katerem je stremel. Knjige so pisane živahno. Ob čitanju se bo moral čitatelj večkrat od- vrac nasmejati.

Cena \$1.50

JERNAC ZMAGOVAC

Spisal sloviti poljski pisatelj HENRIK SIENKIEWICZ
Kakor vsi njegovi romani, je ta- di ta zelo zanimiv.

cena \$1.—

KRAJ UMIRA

Spisal JOŽKO JURČIČ
Mlad koruški Slovenec zelo ja- sno in zanimivo popeljuje življe- nje kmetov in rudarjev.

cena \$1.—

LISTKI

Spisal Ksavar Meško. (144 strani.)

Cena 70c

MOJE ŽIVLJENJE

Spisal IVAN CANKAR
Najboljši slovenski pripovednik in pisatelj je Cankar, ki v tej knjigi pripoveduje marsikaj zanimivega iz svojega življenja.

cena 75c.

MALENKOSTI

Spisal Ivan Albrecht. (120 strani.)

Cena 75c

MARKO SENJANIN — SLOVENSKI ROBINSON

Cena 75c

MILJONAR BREZ DENARJA

Spisal Phillips Oppenheim. (92 strani.)
Do skrajnosti napet roman iz modernega življenja. Oppen- heim je znan angloski roma- nopisec poznan po celem sve- tu.

Cena 75c

MOŽJE

Spisal Emerson Hugh. (200 strani.)
Zanimivo delo, ki bo ugajalo vsakemu čitatelju. Prevod prav- nič ne zaostaja za originalom.

Cena \$1.50

MED PADARJI IN ZDRAVNIKI

Spisal Janko Kač. (117 strani.)
Stajarski rojak Kač ni do svo- jega štiridesetega leta stopil v javnost. Nato je začel pisa- ti krajše črtice, ki jih vsebu- je ta zbirka, nato je pa zaslo- vel s svojim romanom — "Gruntom."

Cena 85c

MORSKI RAZBOJNIK

Spisal Fred. Marryat. (193 strani.)
V duhu čitatelja oživa roman- tika v najbolj pestrih barvah. — Kri in ljubezen. — Vite- stvo in maščevanje. — Časi, v katerih sta spretnost in gib- čnost odločevali.

Cena 85c

NADEŽNA NIKOLAJEVNA

Spisal V. M. Garšin. (112 strani.)
Tunaki tega romana blodišče in tavnje, skoz temo življenja. Vzporejajo se krivici, a sredi pota omajajo.

Cena 30c

NOVA EROTIKA

Spisal Ivan Rozman. (115 strani.) — Trdo vezano. Knjiga vsebuje "misi", ki so se rodile v človeku v prvih le- tilih svetovne vojne.

Cena 70c

Samo knjige, ki so posebej označene, so v platnu vezane. Druge so v pre- prosti vezavi.

KNJIGARNA

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street . New York City

NA POLJU SLAVE

Spisal HENRIK SIENKIEWICZ
Pisatelj popisuje sijajno zmag- o poljskega kralja Jana Sobieske- ga nad Turki pri Hotinu in s tem osvobodjenje Poljske. S to zmago je bila končana turška sila, pod katero so toliko trpeli tudi slo- venski kraji.

cena \$1.—

OGENJ

Spisal Henry Barbusse. (337 strani.)
Pretresljiv opis prizorov iz sve- tovine vojne. Edinole molster kakor je Barbusse je mogel napisati tako knjigo.

Cena \$1.—

OTROCI SOLNCA

Spisal IVAN PREGELJ
Poznani slovenski pisatelj popi- suje čudovit svet med žarkostjo južnega solnca in senco hladne severne noči.

cena \$1.—

POD SVOBODNIM SOLNCEM

Spisal Franc S. Finžgar. (2 zvezka: 300 in 368 strani.)
Po izjavi kritikov je to naj- boljši zgodovinski roman. O- pisuje življenje starih Slovc- cev. Mladega Iztoka je zane- sla pot v Bizanc, današnji Carigrad, kjer se je seznanil z ireno ter se zaljubil v njo. Cesarica si je zamažila prizade- vala ujeti ga v svoje mreže.

Cena \$4.—

ŠALJIVI SLOVENEČ

Založil Anton Brezovnik
Zbirka najboljših kratkocasnih iz vseh stanov. — 202 strani.

Cena 50c

SODNIKOVI

Spisal JOSIP STRITAR
Starosta naših pisateljev in pravzaprav oče pravilne slo- vensčine v tem svojim roma- nu živo in zanimivo popisuje življenje na deželi.

cena \$1.75

TISOČ IN ENA NOČ

s slikami, velika izdaja. Bro- širane. 3 knjige.

Cena \$3.25

TOLMINCI

Spisal Ivan Pregelj
Ko je postala pest gosposke le- pretežka in pretrda, so se Tol- minci spuntali. V Gorico so šli oboroženi in s vilami in cepci. "In galjotu vile v vamp!" je bi- lo njihovo geslo. Toda punt ni uspel.

Cena \$1.50

TARZANOVE ŽIVALI

Spisal Edgar Burroughs (294 strani.)
Nadaljevanje "Tarzana," ki je že vsaj po imenu znan vsakemu omkanec. Dasi je snov povesti neverjetna, se lahko čita in se človek pol- goma tudi v neverjetnosti vživl- ja.

Cena 85c

UMIRAJOČE DUŠE

Spisal Ilka Vašte. (220 strani.)
Roman iz stare Ljubljane. — Značaji so izrazito opisani, i- stotako tudi takratne navade. Ljubljana nam je povečini znana iz začetka sedanjega stoletja, kdor jo pa hoče po- znati iz prejšnjih stoletij, naj prečita ta roman. Ne bo mu žal.

Cena \$2.50

V ZARJE VIDOVE

Spisal OTON ZUPANČIČ
Najboljši in še živči sloven- ski pesnik podaja s to zbirko zopet nekaj umotvorov. Pesmi so posvečene njegovi ženi Ani.

cena \$1.—

V ROBSTVU

Spisal Ivan Matičič. (255 strani.)
Ivan Matičič je eden tistih red- kih naših ljudi, ki ne pozna sa- mo vojne in njenih grozot ter posledic, ampak zna tudi vse pretresljivo opisati.

Cena \$1.25

ZADNJA PRAVDA

Spisal J. S. Baar. (184 strani.)
Povest je prevedena iz češči- ne. Ob čitanju se čitatelj vži- vi v življenje nam sorodnega češkega človeka. Baar je pri- znan češki pisatelj, in boljše- ga prevoda si skoro ne more- mo želeli.

Cena 85c

ZIMA MED GOZDOVI

Spisal Pavel Keller.
V tem romanu Keller v svetlih barvah riše dogo- de na kmetih in posebej v gozdovih.

cena \$1.25

ZADNJI VAL

Spisal IVO ŠORLI
Poznani slovenski pisatelj nam v tej knjigi podaja ze- lo zanimive podatke o svo- jih doživljajih v Rogški Sla- tini.

cena \$1.—

ZNANCI

Spisal RADO MUENIK
Poznani humorist v tej knji- ki kaže razne značaje ter knji- go sam označuje kot "Povesti in oris."

cena \$1.25

ZADNJA NA GRMADI

Spisal Franc Jaklič. (208 strani.)
Tudi dolenska Ribnica je i- mela svoj čarovniški proces. Pisatelj Jaklič je na podlagi zgodovinskih virov dobro opi- sal preganjanje in kaznova- nje "čarovnic," ki so bile si- cer povsem nedolžne ženske.

Cena \$1.—

ŽIVI VIRI

Spisal Ivan Matičič. (411 strani.) — Trdo vezano.
Najzanimitejša delo pisatelja "Na krvavih poljanah." Pisa- telj je segel v najbolj zgodnjo zgodovino ter močestno raz- vil snov do današnjih dni. Le- po vezana knjiga bo kras vas- ki knjižniček in vsak jo bo čit- al s zanimanjem.

Cena \$2.—

KRIŽARJI

I. in II. zvezek.
ZGODOVINSKI ROMANI svetovnoznane poljskega romanopisca: HENRIKA SIENKIEWICZA

Cena \$3.75

SPISI JOSIP JURČIČA

I. ZVEZEK: Uvod; Narodne pravljice in pripovedke; Spomini na deda; Jurij Kozjak; Jesenska noč med slovenskimi polharji; Domen; Dva prijatelja.
II. ZVEZEK: Jurij Kobla; Tihotapec; Vr- ban Smukova ženitev; Klo- šterski žolnar; Grad Rojine; Golida.
III. ZVEZEK: Deseti brat; Nemški valpet.
IV. ZVEZEK: Čvet in sad; Hči mestnega so- dnika; Kozlovska sodba v Vi- šnji gori; Dva brata.
V. ZVEZEK: Sosedom sin; Sin kmetijskega cesarja; Med dvema stoloma.
VI. ZVEZEK: Dr. Zober; Tugomer.
VII. ZVEZEK: Lepa Vida; Pipa tobaka; Moč in pravica; V vojni krajini; Pravda med bratoma.
VIII. ZVEZEK: Ivan Erazem Tatenbah; Bo- jim se te; Črtica iz življenja političnega agitatorja; Teleča peneka; Šest parov klobas; Po tobaku smrdiš; Ženitev iz nevoščljivosti; Spomini sta- rega Slovence Andreja Palja.
IX. ZVEZEK: Rokovnjači; Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ko je krom- pir kradel; Ponarejeni ban- kovi.
X. ZVEZEK: Veronika Deseniška.

Vsak zvezek \$1.50
10 zvezkov ... \$10.—

ROMANI

Karol Maya

V PLATNU VEZ

BELA REKA
624 strani, s slikami. Vsebina: Dvojnik; Pred vojnim sodi- ščem; Ob Urugaju; Črez me- jo. \$2.00
DOLINA SMRTI
63 strani, s slikami. Vsebina: Miss Alma; Derviš; Spletke in zanke; Pekel. \$2.00
SOBOJAR IN KOZAK
592 strani, s slikami. Vsebina: Kozak števila deset; Na sle- du; Ob Bajkalskem jezuru; Demov. \$2.00
V CORDILLERAH
625 strani, s slikami. Vsebina: Gran Chaco; Puščavnik; Lov na Sendadora; Bojja sedla. \$2.00
ZAKLAD V SREBREM JEZERU
624 strani. — Vsebina: Med divjari divjeja zapoda; Na Butlerjevi farmi; Drobaj za življenje; Potopljene za- kladi. \$2.00

BROŠIRANO

PO DEŽELI SKIPETARJEV
Brata Alžija; Koča v sote- ski; Miridit; Ob Vardarju. \$1.50
POŠTNA PLAČANA

Kratka Dnevna Zgodba

I. NABROK:

Boselsus

Čevljar in flosar je bil. Z dobrimi rokami si je služil po- šteni vsakdanji kruh. Kadar je pa znanjalo za popravilo škarpet in če za splave ni bilo prave vode, je pa posedal pri Polonci in ji zaljubljeno zrl v njene okrogle, kakor češnje čr- ne oči.

"Ta ali pa nobena," je odlo- čil po stari častitljivi navadi vseh zaljubljenecv. Kako čed- no dekle je! Kako lepo vitko postavlo ima! Kako prijazno se mu vedno smehljala, kadar pride v vas! Kdo bi si ne za- želel take ljubke božje stvarce za družico in spremljevalko na trnjevem potu našega življe- nja? Čevljar Nace je obračal, ljubi Bog in natakareca Polona sta pa obrnila. Kar čez noč je tresčilo: Polonea je odpove- dala službo. In nekaj tednov pozneje se je poročila z Met- ljarijevim Tomažem.

Ali je kaj slutila, kakšno neizumno bol in žalost je na- pravila staremu vasovalcu?

Blod in shujšan je taval po samotnih stezicah, in kadar je slučajno zašel med ljudi, je vzdihoval:

"Meni ni več živeti! Bosel- sus bom naredil."

"Kakšna pošast je pa to?" so se zakrohotali vaščanje, on jim pa stvarno strokovnjsko razložil:

"Vzameš flinto-forderladerico, vsužješ v cev smodnika in ga nabiješ s predivom, potem priliješ vode." Govoril je mirno, kakor da jim pripoveduje recept iz "kuharice." Nobene podrobnosti ni izpustil. Še ti- sto je omenil, da je treba se- zuti čevljar in sprožiti s paleom ježiček.

"Zdaj veste, kaj je boselsus."

To grdo spakedranko je iz- govoril tako smešno, da se ga je pri priči prišlo ime: Bosel- sus. Vsa dolina ga je odlele poznala samo pod tem prim- kom. — Skoraj sleherna vas ima svojega Kečala, mešetarja, ki ponagaja sklepati zakone in dela ljudi nesrečne.

Tudi Kačja vas ga je ime- la. Lahov Pepe so mu rekli.

"Kaj si prisnojen, da se boš streljal radi babnice?" ga je nahnulil. "Deset na vsak prst jih dobiš, če le hočeš. Zato ti pravim: oženi se! Čim preje, tem bolje. S tem boš nezvesti Poloni stresel žerjavico na glavo. Zdaj se ti na tihem sme- lja. Hahaha, kako ga grize moja poroka! Ko bo pa videla, kako naglo si jo pozabil, bo jo- kala krvave solze. Poznam žen- ske muhe!"

Toliko časa mu je prigovar- jal in si žulil jezik, da je postal Nacek mehak in je privolil, da pojdeva prihodnji tork v so- sedno faro na ogled. Sicer je res še nekaj časa omečeval, da se je strahovito postal, da ni več za ženitev, toda Lahov Pe- pe mu je prepričevalno spod- bil vse pomisleke. Vprašal je čevljarja. "Ali še moreš pre- grizniti kisl mleko?"

"Morem," je odgovoril.

"Vidiš, dokler kisl mleko lahko pregrizneš, toliko časa si še vedno sposoben za ženitev."

"Strašna bogatija je pri Krotarju," je hvalil, ko sta si lepega jasnega jutra rosila čev- lje po sveže pokosenih trav- nikih proti Debelelem hribu.

"Mlada res ni več vdova Marjeta," je počasi priprav- ljal najnovejšo žrtev na usodni skok v zakonski jarem. "Je pa še vedno prav čednega života. Veselje boš imel z njo. Škoda, da na levo nogo nekoliko še- pa."

"Jaz pa na desno," se je sko- raj razveselil Nacek. "Da le nima kakega cesarskega tad- la!"

"Na eno oko je slepa, to ti moram še povedati, da ne boš rekel, da si kupil mačko v vre- ši."

"Slepa?" se je nstrašil čev- ljar, "potem se kar vrni! Prenehko srce imam: smilila bi se mi!"

"Saj je tudi usmiljenja vred- na, ta uboga ženska kost. an- pak vračala se zdaj ne bova, ko- sva že tako daleč. Misliš, da se bom zastoj preoblačil in kar tako španceiral po božjem svetu? Meni verjemi, da je zmerom boljše, če žena nima prebitrih oči. Marsikaj boš lažje utajil."

"Ko sta prisopihala vrh hri- ba, sta si prižgala cigaro, ka- kor se spodobi na tako važnem potu. Mešetar je iztegnil me- snato roko.

"No, zdaj pa le poglej svojo novo domačijo!"

Nacek je zastrmel v staro za- mazano in razpokano hišico. Z belesnimi obetki je motril razdrapano streho gospodar- skega poslopja.

"Vrag te vzemi!" je pljunil. v širokem loku. "Pa si rekel, da je bogatija!"

"Podrtija, sem rekel, pa si me napak razamel. — Ne bova se pričkala. Tukaj je oboje združeno. Cimperje lahko po- praviš, ker ima babnica denar. To je sicer res, da je zamrznjen v trški hranilnici, pa se bo že kdaj odtajal. Še ni dolgo, ko sem videl Marjeto v trgu; pred palačo, kjer počivajo njeni ju- rčki, je stala in pritiskala uho na odvodni žleb. Poslušam, — je rekla, kako mi teko obresti."

Še priden je otožni snubač u- tegnil odgovoriti, ki "Kečal" že stiskal vdovi Marjeti uvelo roko.

"Presneta babnica, kakšne arenije pa jemlješ, da si vedno mlajša!"

Ves razočaran se je ubogi Nacek sklonil do mešetarjevih nšes.

"Ne bom se ženil! — Reci ji, da prašičke kupujeva!"

"Kaj boš tako tiho govoril," se je hudobno zarežal stari ž- livce. "Na eno uho je gluha, na drugo pa že od rojstva ne sliši. Kar glasno lahko poveš, kaj ti leži na srcu."

Prinesla je prekakene slanine in hleb črnega kruha. Polno šatinsko steklenico doma žga- nega hruševca je postavila na mizo.

To nesrečno peklenko olje je krivo, da Nacek ne popravi- lja več škarpet in se ne vozi več z veselimi flosarji. Odkar se je priženil na Debeli hrib, o- pravlja hlapčevska dela. Ka- kor črna živina gara in se poti. Plačilo so mu neprijazni Mar- jetini pogledi in njena "jeziča župa." Kadar je ta še posebno vroča in mastna, zbeži siroma- ček na golčavo, se zlekne po resju in solznih oči kuje črne sklepe:

"Boselsus bom naredil!"

GOBA JE PRODRLA ASPALTNA TLA.

O sili, ki jo predstavlja celo rast nižjih rastlin, še vedno ni- mamo pravih pojmov. Znači- len primer te sile daje eksem- plar gobe dežnice, ki je začela rasti pod nekim skladiščem. Da bi prišla do svetlobe, je ta go- ba prodrla 3 cm debela asfaltna tla, ki so bila stara komaj tri leta. Seveda je pod tla prišla vlaga, ki je podžgala rast gobe.

ADVERTISE in

"GLAS NARODA"

Mož Simone

—: ROMAN —:

Francoski spisal: CHAMPOL. — Preložil: LEVSTIK.

8

"Vsak za sedem mesecev."
"In to je?"
"Oseinstoširideset frankov!"
"Vraga," je zamrmral gospod d'Avron in prijel za ključ svoje miznice.

Simona se je spomnila načina, kako je včasih odpiral to mizico; rad, naglo in z vstreljivo lahkoto ob najmanjši zahtevi. Ko je bila še otrok, jo je često puščal brskati po nji in vsi srebrnjaki, kolikor jih je mogla prijeti v svoje drobne ročice, so bili za ubogo. Zdaj pa je s suho kretnjo potegnil predal k sebi, se sklonil čezenj, da zakrije vsebino, nato ga zopet zaprl z brzimi sunkom in vrzel zavitek denarja na mizo.

"Na," je dejal, "daj jima to, za ostanek pa naj počakata. Ti ljudje nimajo takta; izbero si najneugodnejši trenotek!"

"Trenotek je torej neugoden?" je dejala Simona tiho.
Oče je ni slišal, ali pa se je napravil, kakor da je ne sliši, naslanjajoč glavo v dlani in z zamišljenim obrazom gledajoč svoje pisarje, katerih niti on sam ni mogel več razbrati. In Simona je začutila, da stvari hite in da ne bo več dolgo, ko zadrega doslej prikrivana, postane očitna. Začenjala se je druga polovica gruda, s tisto posebno delavnostjo, ki je lastna temu času. V teh poslednjih dneh hoče človek dopolniti vse, kar je med letom opustil ali zanemaril.

Hišni zvonec se je neprestano oglašal. Bili so deloma obiskovalci, ki so prihajali izpolnjevati dolžnost vjudnosti, deloma odjemalci, prihajajoči s svojimi računi. Simona je opazala, da je bilo teh več nego onih, in da so se česče vračali.

Gospod d'Avron je bil vedno zunan; razvijal je delavnost, ki bi je človek ne bil pričakoval od njegove narave, in v kratkih trenotkih, ki jih je obračal za svojo rodbino, se je kazal resnejšega in molčečnejšega, nego po navadi. Proti začetku meseca je jel mnogo bolj poredkoma govoriti o fosfatih in zdaj je že več dni popolaonta molčal o njih.

Nekega dopoldneva se je nenadoma vrnil domov, najboljše vođe in zopet ves vzradočen in gostobeseden ter priznal, da od sebe:

"Res, pripetilo se nam je par nepričakovanih neprijetnosti; krizo smo imeli. Vendar pa se, hvala Bogu, vse obrača v našo popolno zadovoljnost. Ameriška družba, ki je hotela zpodriniti naše podjetje, ga bo vzela v svoj račun. Tako se bo popolnoma preosnovalo in nadejati se nam je najlepšega uspeha. Obdržali bomo del užitka..."

O tem namigljavo se ni izrazil bliže. Obljubil je Georgeju potovanje v Ameriko, nad čemer je deček malodane znorel od veselja, in Madeleini petdeset akcij bodoče družbe, kar ni napravilo nanjo niti najmanjšega vtisa.

Drugi dan je pripeljal s seboj na obed gospoda zelo neprijetne zunanosti, z neverjetno dolgi in redkimi zalisci, zastopnika ameriške družbe s katero so se vršila pogajanja. "Postaven človek," je dejal gospod d'Avron.

Kasneje je zahteval molčanje tega gospoda in njegovo družbo s fosfati vred. Dva ali tri dni že se je gospod d'Avron jedva pokazal, k obedom je prihajal prekasno in ni kazal posebnega teka.

"Umoril se boš z delom," ga je rahlo karala žena. "Boj se bilo, ko bi zahteval nekoliko manj denarja in malo bolj pazil na svoje zdravje."

Ni ji odgovoril, toda v njegovem nasmehu je ležala bridkost, ki jo je videla ednole Simona; ona sama je tudi od dneva do dneva zasledovala na njegovem obrazu vedno napredujočo katastrofo, o kateri je bila zdaj prepričana, da se ji ni več mogoče izogniti. Se so brlele lučice upanja, a so imele kmalu agasniti; vstili so se mirni trenotki, za njimi pa so se obetale grozovite nevihte.

Neko nedeljo, bilo je božični večer, je prišel gospod d'Avron in vprašal:

"Ali je Osmiin prišel?"
Simoni ni bilo treba zapaziti potrtega drhtenja njegovega glasu in plašnega izraza očetovih oči. Vedela je, da se ura bliža.

Nobene možnosti rešitve, najsi se tako majhne, ni moglo biti več na razpolago, sedaj, ko se je gospod d'Avron zbudil iz svoje sleposti, izgubil pogum in tako daleč pozabil samoljublje, da je pozval Osmina in se zatekel k njegovim nekdanj zavrženim nasvetom.

Do odvetnikovega prihoda je liki grešna duša b'odil po stanovanju, ošteval Claudio zaradi slabo zaprtega okna in si do lolečin razburil živce, videč, da Georges izzivajoče, dasi nedolžno, maha z nogo in ko je Osmiin naposled prišel, se je zaprl z njim v svoj kabinet.

Niti najmanjši hrup glasov ni prodril odondot, kakor sicer, kadar se je gospod d'Avron pogovarjal, smejal ali razpravljaval o čemerkoli s svojimi prijatelji, temveč jedva slišno mrmranje, tako tiho, kakor bi prihajalo iz spovednice; in to je trajalo eno uro, dve uri, celo popoldne.

Gospa d'Avron je postajala nestrpna.

"Oče se je zamotil," je dejala Simoni. "Obljubil mi je, da mi bo pomagal pripraviti božično drevesce, dočim bosta otroka pri pouku; in čas hiti! Zdaj bi že lahko trakove natikala!"

Simona je vstreljivo začela delati pentlje; toda prsti so se ji nezavedno gibali, ko so zvijali rožnate okraske, in znoj traba ji je močil lase. Nepripravljenosti materine se je bala bolj, nego vsega drugega, kajti po tem tako mučnem in dolgem pričakanju je videla za sebe samo v odločitvi, ki jo je slutila že davno, malodane rešitev. Kadar bi bil polom pri kraju, bi se lahko pričelo vstajenje.

"Požuri se," je ponavljala gospa d'Avron. "Jaz pojdem pogledat, če so veče že pritrjene na drevesce. Mala dva bosta prišla doli; gotovo že kaj štutita, ko sta tako prebrisana za svojo starost!"

(Nadaljevanje prihodnjih.)

Uganka o slovenskem poreklu cesarja Justinijana

Justinijan je bil med vsemi bizantinskimi cesarji najimennitnejši vladar. Hotel je v celoti obnoviti nekdanje rimsko cesarstvo, razmaknil je meje svoje države in dosegel velike zunanepolitične uspehe. Prav tako je poskrbel za uspešen razvoj v notranjosti države, dal je urediti zakonodajo, državo je tudi gospodarsko povzdignil, razen tega pa je pospeševal znanost in umetnost. Delo Justinijana je bilo vsestransko, za njegovo vladavo so značilni nagli preokreti, saj je bila tudi njegova nenavadna ženitba z bistroumno gledališko igralko Teodoro. Razumljivo je torej, če so se mnogi že davno zanimali za Justinijana in spleti okrog njegove osebe in razne legende. Tako so nekateri celo mislili, da je bil Justinijan slovenskega rodu in se je takšno mnenje razširilo med Jugoslovani, ki so začetke narodne veličine v jugoslovanskih pokrajinah skušali prikazati v zvezi z znamenito Justinijanovo osebo. Vera v slovanstvo Justinijana je bila izredno močna, čeprav ni bila osnovana na pravih zgodovinskih dokazih. Zato je vprašanje o slovanstvu Justinijana vedno znanstveno vprašanje in zasluži temeljito pozornost.

Prvi, ki je proglasil cesarja Justinijana za Slovana, je bil zgodovinar Mavro Orbini iz Dubrovnika. Napisal je v začetku 17. stoletja zgodovino južnih Slovanov v trdnem pričanju, da so južni Slovani bili avtohtoni prebivalci v svojih današnjih pokrajinah in se je na tem ozemlju vedno govorili isti slovenski jezik; ker pa je te pokrajine po večini obsegale nekdanji rimski Eirik, so Slovani vsi tisti rimski cesarji, ki so se rodili v Iliriku. Tako je Orbini tudi Justinijana naredil za Slovana in je mišlil, da se je Justinijan rodil v mestu, ki ga je pozneje cesar sam imenoval "Justiniana Prima." To mesto pa je po Orbiniju lahko Prizren ali pa Ohrid, toda oba ležita v Iliriku in zato je slovensko pokolenje Justinijana izven vsakega dvoma. S tem je Orbini hotel povečati Slovanstvo in njihovo slavo; njegovo delo je med tistimi Slovani, katerim je bilo znano, postalo važen vir nacionalnega ponosa.

Skoraj ob istem času je Jakob Lucari, pisatelj iz Dubrovnika, šel še korak dalje in poslovanil vso rodbino, iz katere je Justinijan izšel. Trdil je, da je našel v Dukijskem dnevniku, to je v "Barskem rodoslovu," kakor se je Selimirovi, način, s katerim skuša Lucari dokazati slovanstvo Justinijanovo, je precej ohlapen in že pri navadni kritiki vzbuja dvom.

Kakor Orbini in Lucari so bili o slovanstvu Justinijana prepričani tudi drugi. Med temi je bil učeni skriptor vatiškanske knjižnice Nikolaj Alemani, ki je 1623 leta izdal Prokopijevo "Tajno zgodovino" in v svoj komentar k tej izdaji sprejel naziranje, da je bil Justinijan slovenskega rodu. Misli je, da so Justinijana njegovi rojaki imenovali Upravda, kar pomeni v latinščini imenu prava pravdnost. To pa je Alemani prevzel iz rimskega opata Teofila o življenju Justinijanovem, za katerega je mislil, da je bil Justinijanov vzgojitelj, ni pa vedel, da je ta

spis znanstvena mistifikacija drugega pisatelja.

Pri vsem tem pa misel o Justinijanovem slovanstvu ni mogla obveljati, kajti sčasoma so o njej nekateri znanstveniki pričeli dvomiti. Tako že resna in zanesljiva znanstvena dela Kreka in Niederla omenjajo, da sta Rosi in Tomašek s tehtno znanstveno razlogo omajala vero v slovanstvo Justinijanovo, že pred tem je veliki slavist Dobrovsky v začetku 1810 v pisni Kopitarju izrazil pomisleke proti slovenskemu izvoru Justinijana in poudaril samo to, da se Justinijan rodil v Iliriku. Toda Dobrovsky ni mogel prepričati Kopitarja, katerega so Slovani na Balkanskem polotoku bili potrebni že pred prihodom Srbov in Hrvatov, da bi mogel braniti težo o rhorvatskem klinu. Zato je Kopitar vztrajal na stališču o slovanstvu Justinijanovem. S tem vprašanjem so se bavili še drugi, tako tudi angleški zgodovinar Jakob Bryce. Našel je Teofilov spis "Justiniani vita" v Rimu leta 1883 v knjižnici Barberini in dognal, da je to samo izvleček iz dela, ki ga je o življenju Justinijanovem napisal Ivan Marnavič, dočim priatelja Teofila ali po Marnaviču Bogomila, sploh nikdar ni bilo. To pa ni bilo znano Alemani, ko je uporabljal omenjeni spis, na katerega se je oprl tudi Bryce, misleč, da je bil Justinijan legendarni junak slovenskega rodu. Tako je legenda o slovenskem rodu Justinijana rasla in padala, pri vsem tem pa je ostalo nerešeno vprašanje, kako si je ta legenda utrla pot v svetovno zgodovinsko literaturo. Temo vprašanje je profesor ljubljanske univerze dr. Nikole Radojčić posvetil posebno pozornost.

Prvi, ki je med Jugoslovani napisal obširnejše delo o življenju Justinijanovem, je bil žibeniški in pozneje zagrebški kanonik Ivan Tonko Marnavič. Bil je še mlad, ko je leta 1603 začel pisati delo: "Ioannis Tomeo Marnavice Bosnensis Canonici Sicensis Archidiaconi et Canonici Zagrabienensis Illyrici, Caesaribusque Illyricis Dialogorum Libri septem." V tem delu, ki ga je Marnavič dokončal v Šibeniku leta 1607, in je ostalo v rokopisu, je tudi prikazano življenje Justinijana z napisom: "Justinianus." Nekateri so mislili, da se je rokopis izgubil, toda dr. Radojčić ga je neumorno iskal in končno našel v muzeju za Bosno in Hercegovino. Ta rokopis pa je važen zato, ker je še le z njim lahko dr. Radojčić dognal, kakšno vlogo je imel Marnavič pri sestavljanju druge verzije o življenju Justinijana in je v zvezi s tem mogel nato dokazati, da je tudi ta druga verzija delo Marnaviča.

V prvi verziji pravi Marnavič, da se je Justinijan rodil v Iliriku in je njegovo rojstno mesto postavil v Prizren. Toda o slovanstvu Justinijanovem Marnavič izrečno ne govori, o tem je še strahopeten, pač pa trdi, da je bil Justinijanov oče plemenitnik Iztok slovenskega rodu. Poslovanil je tudi okolično Justinijanovo in napravil njegovega znamenitega vojskovodjo Belizarja za Slovana, to pa zato, da bi potem lažje prešel na Justinijanov slovenski izvor. Prav take osnove ima pa tudi druga verzija o življenju cesarja Justinijana.

Marnavič se je večkrat mudil v Rimu, bil je znan v rimskih učeniških krogih s katerimi je vzdrževal zveze in poznal je tudi njihove želje, da bi kaj več zvedeli o Justinijanovi mladosti. To zanimanje je izredno naraslo, ko je Alemani začel pripravljati učeno izjavo Prokopijevo "Tajne zgodovine." Marnavič je bil naravnost iz-

bran, da ugodi željam rimskih učeniških krogov. Mogoče je, da so ga ti pozvali ali pa se jim je Marnavič sam vsilil, da pojasni pokolenje Justinijana. Toda nevarno je bilo zahtevati od Marnaviča kako zgodovinsko pojasnilo, ker je znal Marnavič za vsako željeno stvar stvoriti zgodovinski vir. Tako je Marnavič neposredno ali pa preko prijateljev podtaknil! Alemani svoj spis "Justiniani vita." To naj bi bil latinsko napisani izvod slovenskega spisa o življenju Justinijana, ki ga je napisal njegov vzgojitelj Teofil, za katerega pa je Marnavič našel ime Bogomil in trdil, da se nahaja v samostanu na Sveti gori. Prevodu je Marnavič po svojem zatrdilu dodal samo razlogo nejasnih besed za tiste, ki niso razumeli slovenskega jezika. Toda omenili smo že, da Bogomila ali Teofila, na katerega se je oslanjal Alemani, sploh ni bilo, njegov spis o Justinianu, ki naj bi bil sestavljen v slovenskem jeziku, pa si je Marnavič kratko in malo izmislil. Tako je poslovanil Justinijana, za katerega je trdil, da mu je bilo ime Upravda.

O osnovah, na katerih je Marnavič zgradil spis "Justiniani vita" je že razpravljaj hrvatski zgodovinar Ferdo Šišić in dognal nekatere vire, s katerimi je Marnavič zabelil svoje izmisli. Toda Šišić, kakor tudi drugim, sestavek o Justinianu v Marnavičevem delu "De Illyricis, Caesaribusque Illyricis" ni bil točno znan, prav tako pa tudi ni bilo znano, kateri je bil glavni vir, ki ga je Marnavič uporabil. To pa je odkril in z dokazi dognal vele dr. Radojčić. Izsledil je vire tudi za drugo verzijo Marnaviča o življenju Justinijana in z argumenti dokazal, da je bil njegov glavni vir Baroni. Toda kakor v prvi tako tudi v drugi verziji je Marnavič vire prepisal in jih samovoljno tolmačil, ali pa jih je kaj ponaredil in po svoje obrnil kakor ga je pač gnala domišljija in so to zahtevali njegovi posebni nameni. Tako je postal učen ponarejalec, ki je s svojimi falsifikati vedno vznemirjal zgodovinske znanosti. V spisu o Justinianu je navedel sicer nekaj resničnih dejstev in zgodovinsko znanih oseb, toda vezi, s katerimi jih je medsebojno povezal, okoličev, v katero jih je postavil, in večino dela, ki ga jim je pripisal, vse to si je Marnavič izmislil in po svoje podal. Pri tem so ga vodili osebni, nacionalni in verski nameni. Radi tega je postal Justinijan potomec znamenitega rimskega cesarja Konstantina Velikega, od katerega je Marnavič izvajal tudi svoj rod, da bi sebe bolj povzdignil. Justinianu je dal ime Upravda, ki ga je prevzel iz Orbinija in Lucarija, ter ga s spretnimi falsifikati vpeljal v svetovno historiografijo, da bi najprej proslavil svoj in potem ves slovan-ki rod. Prikazati pa je hotel tudi pravo verostnost Justinijana, da bi z velikim cesarjem povečal tudi katoliške cerkev.

Razprava dr. Radojčića je znanstveno utemeljena, pisava je jasna in zanimiva. Pregledno je razdeljena na več poglavij. Najprej obravnava avtor legendarni krog in osnovo slovanstva cesarja Justinijana, nato prikazuje razvoj legende, kako se je širila, rasla in padala, v dveh poglavjih razpravlja o prvi in drugi verziji Marnavičevega življenjepisa o Justinianu, v zadnjem poglavju pa je z znanstvenimi argumenti zavrnil poizkus, da se dokaže, kako spis Marnaviča "Justiniani vita" ni falsifikat. Pod črto navaja avtor važno literaturo z viri in pomembnimi dokumentarnimi opombami. Na koncu je razpravi priložena slika Marnaviča, reproducirana

Državni davki so poskočili za 7 odstotkov

Davkoplačevalci so vplačali svojim državnim vladam leta 1940 skupaj \$4.086.000.000, kar pomenja porastek od 7 odstotkov čez leto 1939 in 21 odstotkov več kot leta 1937. Te podatke je izračunal Bureau of Census.

Te številke se naslanjajo na dejstvo, da 39 držav, katerih fiskalno leto je končalo 30. junija ali poprej, je kolektiralo \$3.308.000.000. Za 8 držav, katerih fiskalno leto je končalo no 30. juniju 1940 in za West Virginijo, glede katere niso številke za 1940 še na razpolago, so bili vporabljeni podatki davčnega prihoda za fiskalno leto 1939.

Statistični urad navaja, da so državni davki tako narasli: prvič, davkov za nezaposlenostne odškodnine se je nabralo za 142 odstotkov več kot l. 1927, in drugič, prodajni davki (sales tax) vseh vrst so narasli za 15 odstotkov od l. 1937.

Šest poglavitnih vrst davkov ki vzdržujejo državne vade, je prispelo 94 odstotkov skupnega davčnega prihoda. Prodajni davki sami — všteti davke na složno prodajo in na prodajo gorilina, alkoholnih pijač, tobakovih produktov in drugega blaga — so prispeli 40 odstotkov skupnega prihoda in skoraj polovico so oddali davki na gorilino. Statistični urad pou-

darja, da davki te vrste so do zdelno čim večje važnosti kot vir prihoda za poravnaje hitro rastočih stroškov državnih vlad.

Davki za nezaposlenostne odškodnine so drugi na vrsti in oddali so 21 odstotkov skupnega prihoda. Druge vrste davkov, razvrščene po svoji važnosti, so bili davki na posebnosti, za avtomobilske in šoferske licenze, dohodninski davki in zemljiški davki, ki so po navedeni vrsti oddali 10, 9, 8, oziroma 6 odstotkov skupnega davčnega prihoda.

Federalni statistični uradniki opozarjajo na čim dalje manjšo vlogo, ki jo igrajo zemljiški davki v državnih davčnih sistemih. Leta 1903 so splošni in posebni lastninski davki prispeli le 6 odstotkov skupnega prihoda.

Dohodninski in dedninski davki, ki se vedno osredotočajo nase toliko debate iz stališča socialne politike, so, kakor se vidi, precej majhne važnosti, kot viri prihoda. Po temi poročilu je njihov obnos različen od leta do leta.

Ves denar, ki ga država iztirja od davkoplačevalcev, pa ne gre le v državne blaginje. Skoraj 14 odstotkov istega se vrača lokalnim vladnim enotam v isti državi. Večinoma se ta denar troši za socialno pomoč in druge socialne oskrbe.

Zrtve avtnih nesreč

National Safety Council poroča, da se je prejšnje leto v Združenih državah v avtomobilskih nezgodah smrtno ponesrečilo 96 tisoč 500 oseb. 9 milijonov 100 tisoč oseb je bilo poškodovanih.

Če seštejemo stroške za zdravlila in zdravnike, škodo na lastnini, izgubljene mezde in plačo ter zavarovalnino, so znašali skupni stroški 3 tisoč 500 milijonov dolarjev.

Lani se je smrtno ponesrečilo 4000 oseb več kot pa leta 1939. Največ smrtnih nesreč je bilo leta 1936, namreč 110 tisoč 52.

KJE JE NAJVEČ POSLUŠALCEV RADIA?

V primeri s svojim številom prebivalstva ima Danska največ radijskih poslušalcev na svetu. To dejstvo je razvidno iz novega danskega statističnega zbornika za leto 1940.

Po tej knjigi odpade na Danskem na vsake 1000 prebivalcev 221 radijskih poslušalcev, v Združenih državah pa 220 na vsake 1000 prebivalcev. Na tretjem mestu je Švedska, s 215 radijskimi poslušalci. Nova Zelandija ima 210 radijskih naročnikov na 1000 poslušalcev. Velika Britanija 197, Holandska 172, Nemčija 171, Avstralija 168, Norveška 146, Islandija 141, Švica isto toliko, Belgija 137, Francija 125, Kanada 110, Finska 89, Argentina 66, Madžarska 46, Italija 26, Rumunija 16, Španija 16, Portugalska

13, Jugoslavija 10, Grčija 9 in Turčija 4.

Za Združene države, Veliko Britanijo in Argentino temeljijo podatki na ocenitvah, kajti v teh deželah poslušalci radija ne plačujejo posebnih prispevkov.

DRZEN VLOM PRI SLOGRADU.

Ko je sluga stavbnega podjetja "Slograd", ki ima svoje poslovne prostore na Vrtači 9, v Ljubljani, stopil v pisarno, je na svoje veliko začudenje opazil, da so vrata odklenjena. Ko se je potlej malo približe razgledal, je ugotovil, da je velika železna blagajna v pritličju ob strani navrtana.

Ko je takoj za njim prišel v službo še drugi sluga, sta oba naglo obvestila policijo o očitnem vlonu, ki je bil izvršen preko noči. Kriminalni organi so takoj na mestu preiskali vse podrobnosti in dognali, da so se drzni vlomilci priplazili do poslopja preko sosednje parcele. Ker se vrata mehanično zapirajo in so na zunanji strani brez kljuke, so morali vlomilci najprej izrezati les okrog ključavnice, da so potlej vrata od znotraj odprli. Nadaljnja pot jim je bila lahka. V pisarni so se lotili velike železne blagajne, ki je na zastaralega tipa in niso imeli njo posebnih težav. S topilnim orodjem so napravili široko luknjo in pobrali iz blagajne okrog 70 tisočakov. Na kraju vloma so pustili nekaj dlet., ni bilo pa opaziti nikakih prstnih odtisov, kar kaže, da so bili na delu izvežbani vlomilci.

Policija je uvedla temeljito preiskavo, in kakor se zdi, so bili storilci najbrž člani vlomilske tolpe, ki je pred dnevi napravila nekaj podobnih vlovov v blaginje v Kranju in Škofji Loki.

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

Dr. Ernest Turk.